

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum **24 MEI 2017**

Betreft **Wijziging instemmingsbesluit winningsplan Groningenveld**

Ons kenmerk
DGETM-EO / 17074807

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Besluit

1. Procesverloop

Met mijn besluit van 30 september 2016, kenmerk DGETM-EO/16142904, (hierna: het instemmingsbesluit) heb ik, onder voorschriften en beperkingen, ingestemd met het winningsplan Groningen Gasveld 2016 (hierna: het winningsplan) van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (hierna: NAM) van 14 april 2016 (aangevuld op 29 april 2016).

Nieuw advies Staatstoezicht op de Mijnen

Op 13 april 2017 heeft Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) een nieuw advies over de gaswinning in Groningen uitgebracht (kenmerk 17057629). Dit advies is uitgebracht naar aanleiding van een rapport, dat NAM op 28 maart 2017 aan de Inspecteur-generaal der Mijnen heeft aangeboden. Dit rapport is getiteld "Rapportage recente aardbevingen Wirdum en Garsthuizen 2016/2017" en gaat over een toename van de seismiciteit in de regio Loppersum. Deze toename is waargenomen sinds november 2016.

Reactie NAM en decentrale overheden

Het advies van SodM heb ik per brief van 26 april 2017 ter kennis gebracht van NAM en de Groningse en Drentse overheden die in de voorbereidingsprocedure van het instemmingsbesluit adviezen hebben uitgebracht. Daarbij heb ik aangegeven dat ik op grond van het advies van SodM het instemmingsbesluit wil aanpassen, in die zin dat ik het jaarlijkse winningsniveau met 10% wil terugbrengen. Daarmee handel ik in het verlengde van de adviezen van de Technische commissie bodembeweging (Tcbb), de Mijnraad en de adviezen die de Groningse en Drentse overheden vorig jaar hebben uitgebracht. In mijn brief heb ik de regionale overheden en NAM de mogelijkheid geboden om op mijn voornemen te reageren, in het geval zij daar aanleiding toe zien. Beide hebben hiervan gebruik gemaakt en een reactie ingediend.

Leeswijzer

In dit besluit wordt in paragraaf 2 eerst de inhoud van het rapport van NAM samengevat. Vervolgens wordt het advies van SodM op hoofdlijnen weergegeven.

In paragraaf 3 wordt de reactie van NAM en de Groningse en Drentse overheden samengevat. In paragraaf 4 volgen de belangenafwegingen. Ten slotte volgt in paragraaf 5 het Besluit.

2. Rapport NAM en Advies SodM

Rapport NAM

Uit het rapport van NAM blijkt dat er inderdaad vanaf 31 oktober 2016 een toename is van de seismiciteit in de regio Loppersum. In de periode van 31 oktober 2015 tot 31 oktober 2016 zijn er in het gebied slechts twee bevingen geregistreerd met een sterkte van 1 en hoger op de schaal van Richter. In de periode van 31 oktober 2016 tot 11 maart 2017 liep dit op tot 15 bevingen. Volgens NAM heeft de seismische activiteit in het Loppersum gebied geleid tot een bevingsdichtheid van 0,22 bevingen/km²/jaar. Dat is beneden de grenswaarde van 0,25 bevingen/km²/jaar die genoemd wordt in artikel 5, 4^e lid onder a, van het instemmingsbesluit.

NAM heeft onderzocht of er een relatie gelegd kan worden tussen de seismiciteit in het Loppersum gebied en bepaalde parameters, zoals bevingen in het verleden, breuken in het gashoudende gesteente, gasproductie uit naburige clusters, drukdaling en de dikte van de gaskolom. NAM komt tot de voorlopige – en voorzichtige – conclusie dat de ontwikkeling van de seismische activiteit niet af lijkt te wijken van het historische patroon en de verwachtingen die volgen uit modelleringsstudies die NAM eerder heeft uitgevoerd. Volgens NAM is er geen bijzondere productie-inzet geweest die in verband kan worden gebracht met de recente seismiciteit. De "terugkeer" van seismiciteit in het Loppersum gebied kan worden verklaard door de drukdaling in het gehele Groningenveld, aldus NAM.

NAM geeft in het rapport aan dat er een viertal onderzoeken aan het Studie- en Data Acquisition Plan zal worden toegevoegd, waarmee wellicht verbanden kunnen worden gelegd tussen seismiciteit en parameters die nog niet eerder in beschouwing zijn genomen.

In het rapport gaat NAM tevens in op de situatie waarin de grenswaarden wèl worden overschreden. NAM noemt hiervoor een aantal maatregelen, die variëren van verdere studie en dataverzameling tot ingrijpende productiemaatregelen. NAM benadrukt dat zij de meeste productiemaatregelen niet eenzijdig kan nemen, gelet op de belangen van veiligheid en leveringszekerheid.

Advies SodM

Het advies van SodM van 13 april 2017 luidt op hoofdlijnen als volgt.

Bevindingen SodM over rapport NAM

Volgens SodM is de constatering van NAM, dat de bevingsdichtheid in de Loppersum-regio beneden de grenswaarde uit het instemmingsbesluit is gebleven, correct. Voorts constateert SodM dat NAM de juiste analyses heeft uitgevoerd naar

mogelijke verbanden tussen de seismiciteit bij Loppersum en verschillende parameters. Een aantal onderwerpen had echter volgens SodM verder uitgediept moeten worden om wetenschappelijk gewicht aan de rapportage te kunnen geven en daarmee aan de onderbouwing van conclusies en voorgestelde maatregelen.

SodM merkt op dat SodM en NAM het met elkaar eens lijken te zijn over de opvatting dat de productieverlagingen van de afgelopen jaren en mogelijke verdere teruggang van productie in de komende jaren tot vermindering van de kans op bevingen en van de kans op zwaardere bevingen zou kunnen leiden. Ook delen SodM en NAM de opvatting dat vlak produceren zonder fluctuaties aan een vermindering van de aardbevingsdreiging en dus van risico's kan bijdragen.

Eigen visie SodM

SodM merkt daarnaast op, dat de verwachting die SodM zelf in zijn advies van juni 2016 heeft uitgesproken, namelijk dat de seismiciteit in de regio Loppersum mogelijk nog meer zou afnemen (in vergelijking met de rustige jaren 2015/2016), geen bevestiging vindt in de recente bevingen in dit gebied. SodM wijst erop, dat het evenwel mogelijk is dat er sprake is van een natuurlijke, statistische (en daarmee toevallige) fluctuatie in de seismische activiteit.

Toch denkt SodM dat er verbanden zouden kunnen zijn tussen de manier waarop het aardgas in het Groningenveld wordt geproduceerd en seismiciteit. Uit een analyse die SodM heeft uitgevoerd van de recente bevingen blijkt dat bij Wirdum en in iets mindere mate bij Garsthuizen-Startenhuizen een versnelling van de drukafname is opgetreden, voorafgaand aan het optreden van de bevingen. Door de doorgaande drukafname zijn de breuken in de regio Loppersum *kritisch gespannen*. Daardoor kan een relatief beperkte verandering in het systeem, zoals een versnelling van de drukafname, een aantal bevingen veroorzaken, waardoor de aardbevingsdichtheid sterk toeneemt. Een verandering in het systeem zou echter ook kunnen leiden tot een zwaardere beving. Het valt SodM op dat de versnelling in drukafname samenvalt met het inschakelen van de clusters Ten Post en Overschild (beide gelegen in de Loppersum regio) in oktober 2016. Het is waarschijnlijk dat, ondanks de beperkte productiehoeveelheden, de versnelde drukafname het gevolg is van het inschakelen van deze clusters en mogelijk dus ook bevingen veroorzaakt heeft.

Veiligheidsnormen

Volgens SodM is er nog geen model dat kan voorspellen bij welk productieniveau seismische risico's overeenkomen met de veiligheidsnormen die de Commissie Meijdam heeft voorgesteld. Een wetenschappelijk doorbraak is nodig, maar deze wordt niet binnen afzienbare tijd voorzien. Dit houdt in dat SodM niet kan toetsen of aan de veiligheidsnormen van de Commissie Meijdam wordt voldaan.

Tweeledig advies

Op grond van haar bevindingen komt SodM tot een tweeledig advies. Een advies voor de huidige situatie, waarin de grenswaarde van de aardbevingsdichtheid niet

is overschreden. En een advies voor de situatie waarin de grenswaarde in de toekomst wel wordt overschreden.

Het advies voor de huidige situatie, waarin de grenswaarde niet is overschreden, houdt op hoofdlijnen in:

- Houd het huidige productieplafond van 24 miljard Nm³ per jaar vast.
- Vermijd fluctuaties in de gaswinning zo veel mogelijk teneinde wisselingen in de snelheid van drukafname zo veel mogelijk te voorkomen. Dit betreft ook regionale fluctuaties.
- Schep duidelijkheid in de regierollen bij de partijen die verantwoordelijk zijn voor de capaciteitszekerheid van het Groningenveld.
- Onderzoek of capaciteitszekerheidsprotocollen geoptimaliseerd kunnen worden.
- Onderzoek voor alle clusters of clusteroperaties of de productie verder geoptimaliseerd kan worden teneinde fluctuaties te vermijden of zo gering mogelijk te houden.

Mocht de grenswaarde van 0,25 bevingen per km² per jaar in de toekomst wel worden overschreden, dan adviseert SodM:

- Verlaag de productie vanaf het huidige niveau van 24 miljard Nm³ per jaar, zo nodig in stappen, met een eerste reductiestap van 10 procent.
- Vermijd seizoensfluctuaties bij dit verlaagde productieniveau.
- Draag zorg voor permanente monitoring van de seismiciteit.

3. Reactie van NAM en Groningse overheden

Naar aanleiding van mijn brief van 26 april 2017, waarin ik NAM en de Groningse en Drentse overheden over mijn voornemen tot verlaging van de gasproductie heb geïnformeerd, hebben NAM en de Groningse en Drentse overheden een reactie gestuurd.

De reactie van de decentrale overheden (2 provincies, 23 gemeenten, veiligheidsregio, waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's) ligt in het verlengde van de adviezen die zij hebben ingediend tijdens de voorbereidingsprocedure van het instemmingsbesluit. Kort gezegd komt het hierop neer, dat zij het voornemen om de winning vanaf 1 oktober 2017 met 10% te verminderen als een stap in de goede richting zien. De Groningse overheden vinden echter dat het voorgenomen besluit nog steeds niet tot een veilig en verantwoord niveau van gaswinning leidt, niet op korte termijn en niet op langere termijn.

De reactie van NAM komt er kort gezegd op neer, dat NAM vindt dat de gaswinning op basis van het instemmingsbesluit zorgvuldig geschiedt. NAM geeft aan dat SodM ten onrechte stelt dat geen sprake zou zijn van een toetsbare (veiligheids)norm en geen sprake zou zijn van een veilig basisvolume van winning. Met het besluit wordt volgens NAM afgeweken van de (juridische)

uitgangspunten van het instemmingsbesluit en er mist een afweging van alle relevante belangen. Met de voorgenomen wijziging is het NAM niet duidelijk op welke (veiligheids)basis zij gas mag winnen, hetgeen volgens NAM leidt tot rechtsonzekerheid. Daarnaast meent NAM dat de wijze waarop thans wordt gekomen tot de verlaging van het winningsplafond, geen blijk geeft van een doeltreffende en proportionele maatregel.

4. Afwegingen

Vinger aan de pols

Het instemmingsbesluit bevat voorschriften waarmee een vinger aan de pols kan worden gehouden voor wat betreft ontwikkelingen in de seismiteit. Zo moet NAM op grond van artikel 5, 3^e lid, jaarlijks op 1 mei en op 1 november een rapport uitbrengen aan de Inspecteur-Generaal der Mijnen met analyses van de ontwikkeling van de seismiteit en van voorgestelde beheersmaatregelen. Deze informatie is van belang om jaarlijks een ijkmoment te kunnen houden en te beoordelen of de seismiteit en alles wat ermee samenhangt (seismische dreiging, seismisch risico) volgens verwachting verlopen. Ook tussen de halfjaarlijkse rapportagemomenten door kan er aanleiding zijn om NAM analyses te laten uitvoeren. Zo moet NAM op grond van artikel 5, 4^e lid, een rapport aan de Inspecteur-Generaal der Mijnen uitbrengen als de aardbevingsdichtheid of de grondversnellingen een bepaalde grenswaarde overschrijden. Daarnaast heeft SodM algemene bevoegdheden op grond van de Mijnbouwwet om uit veiligheidsoverwegingen rapportages en analyses van NAM te vragen. Anders dan hetgeen waar NAM in haar zienswijze kennelijk van uitgaat brengt de invoering van het systeem met grenswaarden van artikel 5 van het instemmingsbesluit niet met zich mee dat er geen andere aanleiding voor wijziging van een instemmingsbesluit kan zijn. Artikel 36, derde lid van de Mijnbouwwet, biedt de wettelijke basis voor het wijzigen van een instemmingsbesluit.

De rapportage van NAM over de toegenomen seismiteit in de Loppersum-regio en het advies daarover van SodM laten zien dat de vinger strak aan de pols wordt gehouden.

Veiligheid

Uit het advies van SodM blijkt dat de ingrepen in de gaswinning vanaf januari 2014 effectief zijn geweest. Er werd een afname van seismische activiteit in het gehele veld geconstateerd (zowel van de lichtere als van de zwaardere bevingen) en een zeer sterke afname in het Loppersum-gebied. Sinds november 2016 treedt er een toename op van het aantal bevingen in het Loppersum-gebied, waardoor de grenswaarde voor de aardbevingsdichtheid, die in artikel 5, 3^e lid wordt genoemd, dicht wordt benaderd. Die grenswaarde is 0,25 bevingen per km² per jaar, terwijl de actuele waarde bij het uitbrengen van het SodM advies 0,22 bevingen per km² per jaar bedroeg. Er zijn maar enkele bevingen in de buurt van Loppersum nodig om de grenswaarde te bereiken. Om die reden geeft SodM niet alleen een advies voor de huidige situatie, maar ook voor de situatie waarin de

grenswaarde wordt overschreden. In dat geval adviseert SodM om het productieniveau vanaf het huidige niveau van 24 miljard Nm³ per jaar te verlagen, zo nodig in stappen. SodM adviseert dan om 10% als eerste reductiestap te nemen. Door deze verlaging zou de seismiciteit voor het gasveld als geheel, inclusief de regio Loppersum, op termijn verder kunnen afnemen.

Zoals SodM aangeeft is er geen model dat kan voorspellen bij welk productie niveau de seismische risico's overeenkomen met de veiligheidsnormen. De versterkingsoperatie is ook nog niet zover gevorderd dat uit dien hoofde aangenomen mag worden dat gedurende de looptijd van het instemmingsbesluit aan de veiligheidsnormen wordt voldaan.

Kortom, er kan niet worden vastgesteld dat thans aan de veiligheidsnorm is voldaan. Tegen die achtergrond en gelet op de geringe kans dat de grenswaarde binnen niet al te lange tijd zal worden overschreden heb ik onderzocht of een verlaging van de jaarproductie met 10% (dus van 24 naar 21,6 miljard Nm³) mogelijk is zonder geweld te doen aan het beginsel van gelijkmatige winning (dat wil zeggen: winning met zo min mogelijk fluctuaties). Ik kon hierbij gebruik maken van de jaarlijkse studie die Gasunie Transport Services (hierna: GTS) uitvoert in het kader van het ijkmoment. GTS heeft mij op 17 mei 2017 gerapporteerd dat er nieuwe informatie over het transport van verschillende gasstromen beschikbaar is, waaruit blijkt dat het ook mogelijk is - anders dan waarvan NAM in haar zienswijze uitgaat - om bij een jaarproductie van ca. 21 miljard Nm³ in een qua temperatuur gemiddeld jaar de spreiding (fluctuaties) in de benodigde hoeveelheid gas te beperken zonder afbreuk te doen aan de leveringszekerheid. De studie van GTS is gevalideerd door het onderzoeksbureau DNV GL. DNV GL heeft geconcludeerd dat de studie vakkundig is uitgevoerd, met valide uitgangspunten en (model-)keuzes en heeft geen aanwijzingen gevonden voor fundamentele inconsistenties of problemen in de aanpak van GTS die tot een significant andere uitkomst zouden kunnen leiden.

Belangenafweging

Een besluit tot verdere verlaging van het productieplafond vanuit de belangen van veiligheid en het voorkomen van schade, waarbij rekening is gehouden met hetgeen vanuit een oogpunt van leveringszekerheid mogelijk is, raakt de belangen van NAM, mede na alle eerdere verlagingen, fors. Daarbij gaat het met name om de bedrijfseconomische belangen als gevolg van een verlaagde omzet. Desondanks acht ik een dergelijke maatregel niet disproportioneel omdat bij de huidige stand van zaken, waarin niet kan worden vastgesteld of gedurende de looptijd van het instemmingsbesluit aan de veiligheidsnorm wordt voldaan, aan het veiligheidsbelang meer gewicht moet worden toegekend. Bij deze afweging van belangen heb ik ook acht geslagen op de vermindering van aardgasbaten voor de staatskas, die een verdere verlaging van het productieplafond tot gevolg hebben.

Voorschriften en beperkingen

Gelet op het bovenstaande besluit ik om het jaarlijks productieplafond met ingang van het nieuwe gasjaar 2017/2018 met 10% te verlagen, namelijk van 24 naar 21,6 miljard Nm³. Dit combineer ik dan met, zoals SodM heeft geadviseerd, een "vinger aan de pols"-benadering: goed monitoren en bezien welk effect deze reductiestap heeft. Ook de maximum hoeveelheid gas, die in een kouder dan gemiddeld jaar mag worden gewonnen, zal navenant worden teruggebracht, namelijk van 6 naar 5,4 miljard Nm³.

Verder acht ik het ter beperking van de toename van de seismische activiteit rond Loppersum nodig om artikel 3, 2^e lid, van het instemmingsbesluit aan te vullen met een onderzoeksverplichting naar de productieverdeling overeenkomstig het SodM advies. In het 2^e lid is bepaald, dat NAM onderzoekt of een alternatieve verdeling van de productie over alle regio's tot een lagere seismische dreiging of seismisch risico leidt. Ik voeg aan dit voorschrift toe, dat NAM in detail voor alle clusters moet onderzoeken of clusteroperaties verder geoptimaliseerd kunnen worden teneinde (ook regionale) fluctuaties zo veel mogelijk te beperken. Deze toevoeging betekent voor NAM een extra onderzoeksinspanning. Om die reden verdaag ik de termijn van indiening van de concept-rapportage van 1 september 2017 naar 1 oktober 2017 en van de indiening van de definitieve rapportage van 1 november 2017 naar 1 december 2017.

SodM heeft ook geadviseerd om te onderzoeken of de capaciteitsprotocollen geoptimaliseerd kunnen worden om zo de productie uit de Loppersumclusters verder te kunnen beperken. Naast de technische uitvoering van NAM bij het openhouden van de clusters, is hierbij ook een belangrijke rol weggelegd voor GTS. Zij heeft als landelijke netbeheerder een totaaloverzicht van de capaciteit die nodig is om ook op koude momenten met een hoge gasvraag over voldoende laagcalorisch gas te kunnen beschikken voor alle afnemers. Om uitvoering te geven aan het advies van SodM dienen NAM en GTS – samen met mij – te bezien of de productie in Loppersum verder kan worden verminderd. Eventuele nieuwe inzichten kunnen zonder aanpassing van de bestaande voorschriften worden geïmplementeerd. Wel pas ik artikel 3, lid 3 op twee punten aan. Aan dit lid wordt toegevoegd dat NAM mij onverwijld op de hoogte stelt van productie uit de clusters in regio Loppersum. Tenslotte wordt uit dit lid verwijderd dat NAM het verzoek van GTS tot productie uit Loppersum administreert, omdat NAM daarover niet zal beschikken wanneer zij zelf technische problemen heeft. NAM zal onverminderd de reden, de omvang en het tijdstip van deze productie moeten administreren.

5. Besluit

Gelet op artikel 36, derde lid, van de Mijnbouwwet;

Besluit:

Het besluit van 30 september 2016, kenmerk DGETM-EO/16142904, tot instemming met het winningsplan Groningen Gasveld 2016 van de Nederlandse

Aardolie Maatschappij B.V. van 14 april 2016 (aangevuld op 29 april 2016), wordt als volgt gewijzigd:

Artikel 1

Het eerste en tweede lid van artikel 2 komen te luiden:

1. De totale gasproductie uit het Groningenveld is met ingang van 1 oktober 2017 gemaximeerd op 21,6 miljard Nm³ per gasjaar.
2. Indien uit hoofde van de leveringszekerheid aanvullende gasproductie uit het Groningenveld noodzakelijk is, wordt de in het eerste lid gemaximeerde totale gasproductie verhoogd op de volgende wijze:
 - a. indien het aantal effectieve graaddagen in een gasjaar (1 oktober tot 30 september) hoger ligt dan 2370, wordt het gemaximeerde volume bedoeld in artikel 2, eerste lid, voor dat gasjaar verhoogd volgens de formule: $\text{additioneel volume (in miljard Nm}^3\text{)} = 0,00857 \cdot (D - 2370)$. Waarbij D staat voor het aantal effectieve graaddagen als bedoeld onder b;
 - b. het aantal effectieve graaddagen wordt berekend op basis van de daggemiddelde effectieve temperatuur (gecorrigeerd voor de windsnelheid), gemeten in De Bilt door het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut en op basis van een stookgrens van 14°C., zoals uiteengezet in de bijlage bij dit besluit;
 - c. de aanvullende gasproductie, bedoeld onder a, is gemaximeerd op 5,4 miljard Nm³ per gasjaar.

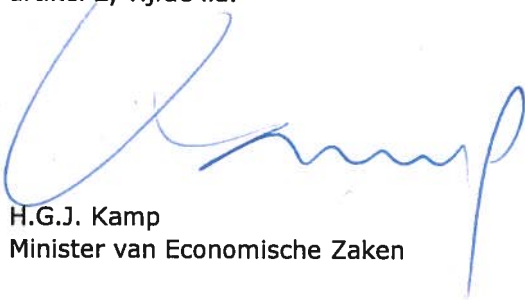
Artikel 2

Het tweede en derde lid van artikel 3 komen te luiden:

2. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. onderzoekt of een alternatieve verdeling van de productie over alle regio's tot een lagere seismische dreiging of seismisch risico leidt en brengt daarover uiterlijk op 1 december 2017 ten genoegen van de inspecteur-generaal der mijnen, een rapport uit aan de Minister van Economische Zaken. Daarbij wordt tevens in detail voor alle clusters onderzocht of clusteroperaties verder geoptimaliseerd kunnen worden ten einde (ook regionale) fluctuaties zo veel mogelijk te beperken. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. brengt uiterlijk op 1 februari 2017 een plan van aanpak in bij de inspecteur-generaal der mijnen. Uiterlijk op 1 oktober 2017 dient de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. ter beoordeling van de inspecteur-generaal der mijnen een concept-rapportage in. Een eventuele alternatieve productieverdeling wordt niet ingevoerd voordat deze ten genoegen van de inspecteur-generaal der mijnen is.

3. Indien productie plaatsvindt uit de clusters in de regio Loppersum, bedoeld in het eerste lid, anders dan de hoeveelheid die nodig is om de clusters open te

houden, administreert de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. de reden, de omvang en het tijdstip van deze productie. De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. stelt de Minister van Economische Zaken hiervan onverwijld per brief van op de hoogte. Deze informatie wordt tevens opgenomen in de brief zoals bedoeld in artikel 2, vijfde lid.

H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

Belanghebbenden die eerder een zienswijze hebben ingediend tegen het ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Groningen van 30 juni 2016, kunnen van zaterdag 27 mei t/m vrijdag 7 juli beroep instellen tegen het wijzigingsbesluit bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. Belanghebbenden die redelijkerwijs niet kan worden verweten geen zienswijze tegen het ontwerp-instemmingsbesluit naar voren te hebben gebracht kunnen eveneens beroep instellen. Indien een belanghebbende reeds beroep heeft ingesteld tegen het (definitieve) instemmingsbesluit van 30 september 2016 bepaalt artikel 6:19 van de Algemene wet bestuursrecht dat dit beroep mede betrekking heeft op het wijzigingsbesluit. Dit betekent dat door hem niet opnieuw beroep hoeft te worden ingesteld tegen dit wijzigingsbesluit.